

Can Mario acull l'art tèxtil de denúncia de Marga Ximenez

Les instal·lacions de Marga Ximenez (Barcelona, 1950) demanen una visió general, allunyada, però també una mirada propera perquè cada detall revela una petita metàfora que l'artista ha incorporat a l'obra. Especialment les obres més menudes, protegides per metacrilat, amaguen fotografies i retalls de diari elegits amb cura per a aquella obra. Res no és sobrer en aquesta mostra d'instal·lacions escultores tèxtils a Can Mario de Palafrugell que ha comissariat Elina Norandi —fa anys comissària de l'exposició del Museu d'Art de Girona que va reivindicar l'obra d'Olga Sacharoff.

A la primera instal·lació de l'exposició, *Cementiri blanc*, ens hi hem d'acostar amb una mirada atenta i no amb una ullada urgent. Es tracta d'una col·lecció de recipients de plàstic que contenen mitjons farcits amb formes inquietants sobre un llit de calç.

Marga Ximenez explica que els recipients són garrafes d'aigua que va gastar a casa seva —“ara ja no en compro; he decidit beure aigua de l'aixeta”—, però no són reciclades únicament per consciència ecològica, sinó perquè reciclar és una forma “de criticar una societat consumista amb la qual no estic d'acord”. Aquest principi el fa servir en tota la seva obra.

En aquest cas, *Cementiri blanc* és una denúncia de la violència contra els infants en les guerres. “Els mitjons —explica Ximenez— parlen de nens ferits i la calç, un element que crema, representa la mort, allò que pot fer mal els infants, allò que els ha pogut ferir un peu o una cama”. Ximenez no esmenta les mines, però aquesta idea s'associa ràpidament a aquest tipus de lesions.

Les garrafes tenen, a la part superior, un fil de pintura daurada que té un doble significat per a Ximenez. D'una banda, “és una referència a l'or, la riquesa i els poders mundials” i al paper dels agents polítics i econòmics en aquestes violències →

Marga Ximenez davant de la instal·lació *Un mar a la cuina*.

L'exposició “De Festes i des/Fetes” del Museu Can Mario de Palafrugell (Baix Empordà), de la Fundació Vila Casas, recull una selecció d'escultures i instal·lacions de l'obra de Marga Ximenez d'ençà del 2000: elements reciclats de la quotidianitat per denunciar la violència en esferes públiques i privades.

Text i fotos **Àlex Milian**
@alexmilianbeser

→ es contra els infants per interessos; d'altra banda, el fil daurat també indica "esperança". Dos conceptes contradictoris que Ximenez vol que s'expressin alhora a través d'aquest toc daurat.

El daurat apareixerà posteriorment en una altra obra impressionant de Ximenez present en aquesta exposició del Museu Can Mario de la Fundació Vila Casas a Palafrugell, *La família*, una obra signada per Pía Remedios, un dels tretze heterònims que Marga Ximenez va fer servir durant un període d'uns deu anys sense revelar la seva veritable identitat. *La família* és una instal·lació amb tres matalassos "gairebé crucificats", en paraules de Ximenez, sobre una fusta policromada amb pa d'or. Els matalassos són de la mare, l'àvia i la besàvia de l'artista. "Una mena de retaule" dedicat a elles i als seus patiments, amb el pa d'or que fa referència al poder de l'Església també.

L'obra parla, segons el text de l'exposició, «del poder polític i econòmic que ofega i obliga al desplaçament de famílies dels països més desafavorits del món cap a zones més riques».

Com explicava Elina Norandi en roda de premsa, en un moment de dubtes creatius, Marga Ximenez es va inspirar en el joc d'heterònims que feia servir Fernando Pessoa i va alimentar diversos vessants artístics en funció de cada heterònim: Ximenez, com Pessoa, atribuïa una nova personalitat a cada nom i, en funció d'aquesta, creava unes obres o altres. Norandi posa l'exemple de les *Gerres de les preguntes*, una instal·lació d'inspiració japonesa que Ximenez va signar i exposar amb el nom de Yukimaro. "Re-

1. *Diari de viatge*, en primer terme, i *La família*, al fons.
2. *Cementiri blanc*.
3. *Fugida*.

cordo que vaig anar a l'exposició de Yukimaro — diu Norandi—, vaig creure realment que aquesta artista existia i li vaig demanar a Ximenez perquè no havia vingut l'artista. Ella em va dir que no havia volgut viatjar de tan lluny i jo vaig assumir que era cert". Les *Gerres de les preguntes* també són a Can Mario.

La violència contra els migrants que denuncia *La família* és també criticada a *Fugida*, una senzilla acumulació de fardells de roba que remet a les coses abandonades per una família obligada a marxar "a causa de la violència d'exèrcits o governs —guerres, exilis o migracions— o de violència practicada sobre dones i criatures dins de la mateixa família".

La importància del reciclatge, de l'àmbit privat i la denúncia de les violències públiques està

també en la peça que dona nom a l'exposició "De Festes i des/Fetes". Cal fixar-se en la foto que, a l'esquerra, dona context a la instal·lació: la d'un nen turc que encapçalava una manifestació en contra de l'esclavatge infantil en la indústria tèxtil i que va ser assassinat per liderar la protesta. Els tapissos, "normalment símbol de poder i riquesa", segons Ximenez, apareixen aquí enrotllats per no expressar la riquesa, sinó la duresa de la feina tèxtil. Aquesta instal·lació apareix acompanyada de tres peces de l'heterònim Feliu Esteve: "tres llibrets amb postals que mostren tapissos instal·lats en mansions i palaus, i també notícies periodístiques sobre fets violents". En dos llibrets n'hi ha un cademat i en el tercer una clau. "Això vol dir que tots nosaltres tenim la clau per decidir", diu Marga Ximenez.

En totes les obres, destaca Norandi, hi ha aquesta preocupació per "problemes contemporanis" i la presència "del que passa a l'esfera pública i a la privada". Aquesta és una constant en tota l'obra de Marga Ximenez, una artista que, segons Norandi, ha esdevingut "una de les grans artistes del panorama artístic contemporani català". Ximenez va assistir a les classes de Josep Grau-Garriga a la Llotja de Barcelona i ha evolucionat del tapís a l'escultura tèxtil (amb peces escultòriques dels vuitanta i noranta que no s'han pogut exposar en aquesta mostra) i, posteriorment, a aquestes instal·lacions escultòriques seues i dels seus heterònims. Per tot plegat, Elina Norandi creu que Ximenez "no només mereix més visibilitat de la que ha tingut fins ara, sinó que la tindrà" en un nou panorama artístic on l'art tèxtil està seduït "moltes artistes joves a Catalunya".

L'exposició la tanquen dues grans instal·lacions que reivindiquen una altra vegada el món de la dona i alerten sobre l'oblit de l'aïllament. *Un mar a la cuina* reivindica "el món petit i tancat però tan important" que representa la cuina, explica Marga Ximenez: "No només és el centre de qualsevol llar (perquè a través de la transformació dels aliments ens ajuda a créixer i a viure)", sinó perquè la cuina mateixa esdevé, en aquest cas, metàfora de "la voluntat de transformar també la nostra societat". Per això, "amb elements de cuina, com pots plens d'espècies (uns tenen cardamom; altres, pebre, etc.) i amb sostenidors (símbol de la capacitat de la dona de donar vida i aliment a una altra persona perquè creixi i es transformi també)", Ximenez construeix "aquests petits vaixells per anar més enllà de la cuina. Amb aquesta voluntat transformadora podem anar des de la cuina a mar obert".

Un viatge metafòric amb materials propers que Ximenez converteix en art de denúncia i transformació. ●